

A

สภาพและความคืบหน้าในการพัฒนาอาจารย์ในมหาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์

นางสาวแพรวพราว รัตนกัลยาณิชย์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2529

ISBN 974-566-822-2

012309

I 16751851

CONDITIONS AND NEEDS FOR FACULTY DEVELOPMENT
IN UNITED COLLEGES OF RATTANAKOSIN

Miss Praewprai Ratdilokpanich

คุณย์วิทยทรัพย์ากร
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Educational Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

1986

หัวข้อวิทยานิพนธ์

สภาพและความต้องการในการพัฒนาอาจารย์ใน
สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์

ชื่อนิสิต

นางสาวแพรวพราย รัตนกสิณพานิชย์

ภาควิชา

บริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ทันทิเมธ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิตศึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สรชัย พิศาลบุตร)
รักษาการในตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายวิชาการ
ปฏิบัติราชการแทนรักษาการในตำแหน่งคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัฐนิภา คูประทิน)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ทันทิเมธ)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการวิจัย

1. นโยบายในการพัฒนาอาจารย์ ได้เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรทั้งในระดับกรม ระดับกลุ่มวิทยาลัย และระดับวิทยาลัย มุ่งพัฒนาอาจารย์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสอน และวิจัย ทั้งให้มีสัดส่วนวุฒิของอาจารย์ตรงตามเกณฑ์มาตรฐาน ตลอดจนส่งเสริมการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ

2. สภาพการพัฒนาอาจารย์ ในภารกิจหลัก 5 ด้าน

ก. การให้ศึกษาวิชาการในสาขาวิชาการต่าง ๆ ตามความต้องการของท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ระดับปริญญาตรี ผู้บริหารและอาจารย์มีความเห็นว่า วิทยาลัยได้จัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาอาจารย์ในเขตพื้นที่ปานกลาง

ข. ด้านทำการวิจัย ผู้บริหารและอาจารย์มีความเห็นว่า วิทยาลัยได้จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาอาจารย์ในเขตพื้นที่ปานกลาง

ค. ด้านส่งเสริมวิทยฐานะของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหาร และอาจารย์มีความเห็นว่า วิทยาลัยได้จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาอาจารย์ในเขตน้อย

ง. ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผู้บริหารและอาจารย์มีความเห็นว่า วิทยาลัยได้จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาอาจารย์ในเขตพื้นที่ปานกลาง

จ. ด้านให้บริการวิชาการแก่สังคม ผู้บริหารและอาจารย์มีความเห็นว่า วิทยาลัยได้จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาอาจารย์ในเขตพื้นที่ปานกลาง

3. ความต้องการในการพัฒนาอาจารย์ ในภารกิจหลัก 5 ด้าน ผู้บริหารและอาจารย์มีความต้องการที่จะได้รับการพัฒนาในเกณฑ์มากทุกด้าน ความสำคัญดังนี้

ก. ด้านให้การศึกษาวิชาการในสาขาวิชาการต่าง ๆ ตามความต้องการของท้องถิ่น และผลิตภัณฑ์ระดับปริญญาตรี

ข. ด้านส่งเสริมวิทยฐานะของครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

ค. ด้านให้บริการวิชาการแก่สังคม

ง. ด้านทำการวิจัย

จ. ก้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

4. ปัญหาและอุปสรรค ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากการขาดงบประมาณ อาจารย์ลาศึกษาต่อไม่ตรงกับความต้องการของวิทยาลัย อาจารย์ที่สอนอยู่แล้วไม่สามารถสอนวิชาการสาขาอื่น อาจารย์ขาดความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเอง และคณาจารย์ปฏิบัติงานวิจัยน้อย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Findings

1) The existed faculty development policy is clearly written by the department, in co-operation with 5 other united colleges. The policy is aimed at improving faculty's efficiency in teaching and conducting research. It also promotes the increase the number of qualified faculty in good proportion with the standard set by the afone-mentioned authorities. In addition it aims at developing the efficient to acadamic positioning of the staff.

2) Conditions of faculty development in 5 major responsibilities :

2.1 Serving the Community's academic requirement and fullfilling the teacher-graduates.

Both administrators and instructors indicated that the colleges perform these activities to achieve this goal at fair level.

2.2 Conducting research

Both the administrators and instructors agree that the colleges perform this task at the low level

2.3 Promoting professional development to their staffs.

The samples indicated that the college perform this responsibility at the lowest level.

2.4 Developing community art and culture

Both administrators and instructors rated the college performance of this task at high level.

2.5 Providing professional services to the community.

Both the administrators and instructors indicated that colleges perform this task at highest level.

3) Needs of faculty development in 5 major responsibilities.

Both administrators and instructors indicated that they strongly need development in every aspect; those needs were:

3.1 Providing educational devices to suit local needs in every field of education including producing teachers up to the B.A. level.

3.2 Promoting professional development to their teacher, instructors, and other educational personnel.

3.3 Serving the community with appropriate professional services.

3.4 Encouraging more researches.

3.5 Developing art and culture

4) Problem and Obstacles.

Major problems as indicated by the samples were budget inadequacy, instructors' leaves for further education or training in the areas not relevant to colleges' requirement, instructors not being able to teach other non-education subjects, and instructors' lack of enthusiasm in self-improvement, and instructors conducted research less than expectation.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กติกการวมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ตามวัตถุประสงค์ ก็ด้วยความกรุณาจาก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย กันตนิเมธ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้ให้คำแนะนำและ
กติกการอย่างใกล้ชิด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่งและขอกราบขอพระคุณมา ณ
โอกาสนี้

ขอกราบขอพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนิภา คุปรัตน์
อาจารย์ทองคุณ หงส์พันธ์ อาจารย์เสริมวิทย์ สุภเมธี ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.ประกอบ คุปรัตน์ อาจารย์ ดร.ศิริเอก ศรีสุโข อาจารย์คิลก บุญเรืองรอด
และอาจารย์ธีระ ประवादฤกษ์ ที่กรุณาช่วยปรับปรุงแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์
จนกระทั่งงานวิจัยสามารถสำเร็จได้ด้วยดี พร้อมนี้ขอขอพระคุณผู้บริหารและอาจารย์
ทุกท่านในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ที่ได้อำนวยความสะดวกและแบบสัมภาษณ์อย่าง
ดียิ่ง

แพรวพราย รัตนกิลกพานิชย์

พฤษภาคม 2529

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ช
กิตติกรรมประกาศ.....	ญ
สารบัญตาราง.....	ท
สารบัญแผนภูมิ.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญทางปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ทางการวิจัย.....	13
ขอบเขตของการวิจัย.....	13
ค่าจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	13
ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัย.....	14
วิธีดำเนินการวิจัย.....	15
ลำดับชั้นในการวิจัย.....	15
2 แนวคิด ทฤษฎี หลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	19
หลักการทั่วไปในการพัฒนาอาจารย์.....	19
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาอาจารย์.....	20
จุดมุ่งหมายของการพัฒนาอาจารย์.....	23
องค์ประกอบที่เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาอาจารย์.....	23
ความจำเป็นในการพัฒนาอาจารย์.....	25
การจัดการเกี่ยวกับการพัฒนาอาจารย์.....	28
กิจกรรมหรือการพัฒนาอาจารย์.....	29

	การประเมินผลการพัฒนาอาจารย์.....	30
	ประโยชน์ของการพัฒนาอาจารย์.....	31
	การพัฒนาอาจารย์ตามภารกิจหลักของวิทยาลัยครู.....	32
	นโยบายของกรมการฝึกหัดครู.....	32
	นโยบายการพัฒนาอาจารย์ในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์.....	34
	ภารกิจหลักของวิทยาลัยครู.....	35
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอาจารย์ทั้งของไทยและ - ต่างประเทศ.....	54
	งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาอาจารย์ของไทย.....	54
	งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาอาจารย์ของต่างประเทศ.....	58
3	วิธีดำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูล.....	61
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	61
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	62
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	63
	การสร้างแบบสอบถาม.....	64
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	65
	การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	67
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
	เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ไต่จากแบบสอบถาม.....	69
	เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ไต่จากการสัมภาษณ์.....	70
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	117
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	117
	วิธีดำเนินการวิจัย.....	117
	สรุปผลการวิจัย.....	119
	การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	132
	ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย.....	146
	ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	148

สารบัญ (ต่อ)

๕

บทที่

หน้า

บรรณานุกรม.....	149
ภาคผนวก.....	155
ประวัติผู้เขียน.....	175

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนผู้บริหารและอาจารย์แต่ละแห่งที่เป็นกลุ่มประชากร	62
2	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหารและอาจารย์ที่ตอบแบบ สอบถาม.....	66
3	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ...	71
4	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ...	72
5	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ ราชการ.....	73
6	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามวุฒิ การศึกษาสูงสุด.....	74
7	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสังกัด คณะวิชา.....	75
8	ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับการพัฒนาคณาจารย์ ค้ำจุนการให้การศึกษาวิชาการในสาขาวิชาการต่าง ๆ ตามความ ต้องการของท้องถิ่นและผลิตครูถึงระดับปริญญาตรีในสภาพปัจจุบัน.	77
9	ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับการพัฒนาคณาจารย์ ค้ำจุนทำการวิจัยในสภาพปัจจุบัน.....	80
10	ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับการพัฒนาคณาจารย์ ค้ำจุนส่งเสริมวิทยฐานะของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ในสภาพปัจจุบัน.....	82
11	ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับการพัฒนาคณาจารย์ ค้ำจุนทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสภาพปัจจุบัน.....	85
12	ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันในการ พัฒนาคณาจารย์ค้ำจุนให้บริการวิชาการแก่สังคม.....	87

13	สรุปความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับการพัฒนา คณาจารย์ที่ออกภารกิจหลัก 5 ด้านในสภาพปัจจุบัน จำแนกรวม เป็นรายด้าน.....	89
14	ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับความต้องการ ในการพัฒนาคณาจารย์ด้านให้การศึกษาวิชาการในสาขา วิชาการต่าง ๆ ทบทมความต้องการของท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ถึง ระดับปริญญาตรี.....	91
15	ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับความต้องการ ในการพัฒนาคณาจารย์ด้านทำการวิจัย.....	94
16	ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับความต้องการ ในการพัฒนาคณาจารย์ด้านส่งเสริมวิทยฐานะของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา.....	96
17	ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับความต้องการ ในการพัฒนาคณาจารย์ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม.....	99
18	ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับความต้องการ ในการพัฒนาคณาจารย์ด้านให้บริการทางวิชาการแก่สังคม...	102
19	สรุปความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับความต้องการ ในการพัฒนาคณาจารย์ที่ออกภารกิจหลัก 5 ด้าน จำแนกรวมเป็น รายด้าน.....	104
20	ลำดับภารกิจหลักตามความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ เกี่ยวกับสภาพและความต้องการในการพัฒนาคณาจารย์.....	106

แผนภูมิที่

๗

หน้า

1	กระบวนการปฏิบัติการของวิทยาลัยครู.....	39
---	--	----

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย